

MANIFEST EN DEFENSA DE LA FILOSOFIA

Tarragona, 10 de maig de 2014

Els membres sotasignants del manifest exposen els següents arguments **EN DEFENSA DE LA FILOSOFIA** a la societat i a l'ensenyament secundari. Aquesta defensa resulta necessària atès el paper a què es relega la filosofia dins el marc del procés de reforma de l'ensenyament secundari tant a l'ESO com al Batxillerat.

La filosofia és necessària per a una formació integral de la persona

1. Totes les persones assumim creences sobre molt diverses qüestions: la relació entre intencions, accions i responsabilitat; l'obediència a les lleis i la participació política; el sentit de l'existència; la visió dels altres com a competidors o com a col·laboradors, del que és just i el que és injust; què és treball, què oci i què diversió; què ens dóna i què demanda la natura. També adoptem valors ètics, estètics, epistemològics, polítics, econòmics, tècnics, etcètera.
2. Una educació integral requereix pensar aquestes creences, perquè una persona formada no només ha assumit creences, sinó que ha pensat sobre elles. Pensar les pròpies creences vol dir confrontar-les amb les d'altres persones, iguals i adultes. Implica ser capaç d'entendre punts de vista diferents i contrastar lògicament o empíricament els arguments que les suporten per tal de saber-les formular i defensar-les amb més vigor, o sigui amb més arguments i més ben fonamentats, tot això per tal de facilitar el dur-les a la pràctica més plenament. Perquè aquesta reflexió no caigui en la banalitat, és imperatiu que tingui en compte la conceptualització de l'experiència humana que s'ha fet en tota la història de la filosofia.
3. Pensar les pròpies creences no és una tasca purament formal que remeti a un relativisme de les creences, sinó que té uns continguts que en les nostres societats qualsevol persona formada compartiria. Aquests continguts, formulats planerament, serien aquests:
  - a la vida cal que hom decideix conscientment, i no hem de deixar que ho facin les circumstàncies, les altres persones o, pitjor encara, el temps;
  - és perillós acceptar sense jutjar;
  - cal compensar la tendència humana a la credulitat, al fonamentalisme i a l'exclusió;
  - amb totes les seves imperfeccions i limitacions, la ciència és la millor font de saber de què disposem;
  - malgrat això, la ciència no ens dóna una guia per a la nostra vida individual o col·lectiva;
  - el que val la pena al capdavall és una existència humana digna;

- cal enfortir els valors que orienten vers aquesta existència plena tot revisant-los constantment: racionalitat, rigor, empatia, justícia, cura, dignitat, diàleg, integritat.
4. Les matèries pròpies de la filosofia, tant al batxillerat (Filosofia i Història de la Filosofia) com a l'ESO (Educació ètico-cívica i Educació per a la ciutadania) contribueixen de manera fonamental a aquesta educació integral.
  5. El procés de pensar les creences cal que sigui acompanyat per professorat preparat, tant disciplinàriament com didàcticament. Això implica que tingui coneixement dels problemes plantejats en la història de la filosofia i de la ciència i de les solucions aportades, tant històriques com actuals, capacitat per ensenyar competències dialògiques i argumentatives orals i escrites, i capacitat per establir ponts i relacions entre allò que l'alumnat ha après en les diverses àrees i assignatures. Aquest acompanyament ha de fer-se possible gràcies a què està dotat d'espais i temps adients i proporcionals a la magnitud de la seva tasca.
  6. La UNESCO ha proclamat reiteradament la importància formativa de la filosofia en obres com [La filosofia, una escola de llibertat](#) o la [Declaració de París](#). Recentment, a partir d'una iniciativa de la Conferència de degans de les Facultats de Filosofia de l'Estat s'ha adoptat la [Declaración de la filosofía española](#), signada per múltiples entitats, en el mateix sentit. Per la seva banda, el Parlament de Catalunya ha expressat en diverses ocasions, el [2001](#) i el [2013](#), [el seu acord](#) en la importància formativa de les matèries de filosofia i, consegüentment, en el manteniment o l'augment de les hores d'aquestes matèries tant a batxillerat com a l'ESO.

Les reformes del govern central i la seva aplicació a Catalunya en l'ensenyament secundari releguen el paper de la filosofia

7. Els reiterats canvis curriculars a secundària han afectat negativament les matèries de filosofia. La seva càrrega curricular i lectiva ha disminuït en els successius decrets de mínims i el Departament d'Ensenyament no ha considerat adient augmentar-la tot aprofitant el marge de què disposa.
8. A aquesta situació adversa s'hi contraposa la pràctica quotidiana de centenars de professors i professores de filosofia. S'hi contraposa també la valoració de la majoria d'alumnat de totes les opcions curriculars, una vegada han pres contacte amb els continguts filosòfics que els proporcionen un nou descobriment intel·lectual i formatiu. Fruit d'aquest interès és el bon resultat general dels alumnes en filosofia en les PAU. Cal afegir també la penetració que té el projecte de filosofia per a infants 3/18 de l'IREF especialment a Primària (ha merescut un informe positiu del Consell Superior d'Avaluació) i la diversitat d'iniciatives innovadores com la [Mostra de Fotofilosofia](#),

l'extensió d'idees com les [Olimpíades filosòfiques](#) o les jornades locals de filosofia, que connecten amb la importància social que cada cop més es dona a la filosofia i a les [noves pràctiques filosòfiques](#).

9. La supressió de la matèria d'Educació Ètico-cívica a 4t d'ESO comportarà que els alumnes que només estudien l'etapa obligatòria no rebin mai una formació ètica, la qual cosa implica que, d'una banda, no tinguin els instruments necessaris per a una reflexió racional sobre els valors, el bé moral i la justícia, i, de l'altra, no tindran també una iniciació a l'actitud i la manera de pensar característica de la filosofia, que potencien una certa universalitat per sobre de contingències històriques. És fonamental que els alumnes que no estudien el Batxillerat rebin amb aquesta assignatura també una primera introducció al saber filosòfic, a l'actitud que comporta i als instruments propis de la Filosofia.
10. Relegar, a 2n de batxillerat, la matèria Història de Filosofia a matèria optativa comportarà a la pràctica que la major part dels alumnes que acabin batxillerat no hagin tingut mai cap contacte amb cap dels autors emblemàtics de la història del pensament occidental.
11. El Decret **39/2014, de 25 de març** dels perfils de professorat menysté la figura de l'especialista de filosofia i ni tan sols esmenta la Filosofia com a matèria curricular obligatòria al batxillerat.

Demanem

12. Recuperar el paper central de les matèries pròpies de la filosofia a l'ensenyament secundari és la manera de garantir la formació integral de l'alumnat. Per això, és necessari:
  - mantenir una matèria d'Educació ètica a 4t d'ESO;
  - mantenir la Història de la Filosofia a 2n de batxillerat com a matèria comuna.
13. És necessari que les matèries de Filosofia siguin impartides per professorat especialista en Filosofia i, en conseqüència, cal que en tots els centres de secundària hi hagi professorat especialista en Filosofia.
14. Atès que la Filosofia és necessària per a la formació integral de la persona, l'acompliment d'aquestes demandes és imperatiu per a garantir aquesta formació.